



Έργο Erasmus+ LeaFaP

Δραστηριότητες
για τη δημιουργία επαγγελματικών
κοινοτήτων μάθησης (ΕΚΜ) και τη
διευκόλυνση της έρευνας και του
αναστοχασμού



ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Γνωστικός χάρτης: Κάνοντας ορατά τα δυνατά μας σημεία

LeaFaP

Leading and Facilitating Professional Learning Communities
in Schools towards an Inquiry-based and Reflective Practice
KA220-SCH - Cooperation partnerships in school education

Συνεργατική Διάσταση

1. Εστίαση δραστηριότητας	Γνωστικός χάρτης - Ορατότητα Δεξιοτήτων και Πόρων στην Εκπαιδευτική Κοινότητα Μάθησης (ΕΚΜ)
2. Διάρκεια δραστηριότητας	75 λεπτά
3. Προηγούμενη εμπειρία σε ΕΚΜ	Για ομάδες που βρίσκονται σε αρχικό ή μεσαίο στάδιο συνεργασίας και δεν έχουν ακόμα δομημένη εικόνα για τις ικανότητες των μελών τους.
4. Στόχοι της δραστηριότητας	✓ Να αναγνωριστούν και να οπτικοποιηθούν οι δεξιότητες και οι πόροι όλων των μελών της ΕΚΜ, προκειμένου να ενισχυθούν συνέργειες, να εντοπιστούν κενά γνώσης και να σχεδιαστούν στοχευμένες μελλοντικές συνεργασίες. ✓ Ο γνωστικός χάρτης σχεδιάζεται ως ένα εργαλείο διαρκώς επεκτάσιμο και προσαρμόσιμο, προσφέροντας ενημερωμένη εικόνα για τα επίπεδα γνώσης και δεξιοτήτων των μελών. ✓ Παρέχει μια βάση για τον συλλογικό σχεδιασμό αξιοποίησης και περαιτέρω ανάπτυξης δεξιοτήτων.
5. Περιγραφή της δραστηριότητας	Εισαγωγή (10 λεπτά) Ο/Η Διευκολυντής (Δ) καλωσορίζει τους συμμετέχοντες και παρουσιάζει τον σκοπό του γνωστικού χάρτη. Εξηγεί ότι η μέθοδος αυτή αποσκοπεί στο να καταστήσει ορατούς τους υφιστάμενους πόρους, τις εμπειρίες και τις ατομικές δεξιότητες όλων των μελών. Στόχος είναι η δημιουργία συσχετίσεων μεταξύ των δεξιοτήτων και ο εντοπισμός πιθανών συνεργειών με στοχευμένο τρόπο. Ο/Η Δ υπογραμμίζει ότι ο γνωστικός χάρτης πρέπει να νοηθεί ως ένα δυναμικό εργαλείο, το οποίο εμπλουτίζεται και προσαρμόζεται συνεχώς, ώστε να αντικατοπτρίζει την εξέλιξη και τις αλλαγές εντός της ΕΚΜ. Με αυτό τον τρόπο, ο γνωστικός χάρτης αντικατοπτρίζει πάντα το τρέχον επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων της ομάδας και λειτουργεί ως πολύτιμος πόρος για μελλοντικές αποφάσεις. Ευελιξία της μεθόδου Ο/Η Δ εξηγεί ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο ψηφιακές όσο και αναλογικές μέθοδοι, ανάλογα με τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων. Τα ψηφιακά εργαλεία, όπως τα Miro, Padlet ή το Microsoft Whiteboard, επιτρέπουν εύκολη τεκμηρίωση και μεταγενέστερη επεξεργασία, ενώ οι αναλογικές μέθοδοι, όπως τα flipcharts και τα post-its, προσφέρουν μια οπτική και απτική εμπειρία που μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη σε δια ζώσης συνεδρίες. Και οι δύο προσεγγίσεις έχουν πλεονεκτήματα και οι συμμετέχοντες καλούνται να αποφασίσουν από κοινού ποια επιθυμούν να ακολουθήσουν. Φάση 1: Συλλογή ατομικών συνεισφορών (15 λεπτά) Κάθε συμμετέχων λαμβάνει το έντυπο «Ατομικό Προφίλ Γνώσεων» (Εργαλείο 1 - Βλέπε παράρτημα για παράδειγμα), στο οποίο σημειώνει: • τους τομείς ειδίκευσής του, • διαθέσιμους πόρους, • δυνατά σημεία και προηγούμενη εμπειρία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει: • ειδικές δεξιότητες (π.χ. εξειδίκευση στην ψηφιακή εκπαίδευση ή στη διδακτική συγκεκριμένων αντικειμένων), • καθώς και οριζόντιες δεξιότητες (π.χ. επικοινωνία, ηγεσία ομάδας, ενσυναίσθηση κ.λπ.). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες μπορούν να δηλώσουν και άλλους σημαντικούς πόρους, όπως: • υλικοτεχνικό εξοπλισμό, • επαγγελματικές επαφές και δίκτυα,

- διαθέσιμο χρόνο,
- εμπειρία σε ειδικά έργα κ.ά

Επιλογές μορφής:

Ψηφιακή εκδοχή: Οι συμμετέχοντες καταχωρούν τις πληροφορίες απευθείας σε ψηφιακό πίνακα (whiteboard), ο οποίος παραμένει προσβάσιμος και επεξεργάσιμος από όλους. Έτσι διατηρείται καθαρή η παρουσίαση και δίνεται η δυνατότητα ευέλικτων τροποποιήσεων και μετά τη συνεδρία.

Αναλογική εκδοχή: Οι συμμετέχοντες γράφουν τις πληροφορίες τους σε κάρτες ή post-its, τις οποίες τοποθετούν σε μεγάλο χαρτόνι ή πίνακα. Αυτή η οπτική παρουσίαση δημιουργεί μια απτή και συλλογική εικόνα στον χώρο, ενθαρρύνοντας την άμεση αλληλεπίδραση.

Φάση 2: Δημιουργία του γνωστικού χάρτη (30 λεπτά)

Αφού συλλεχθούν οι ατομικές συνεισφορές, οι συμμετέχοντες τις παρουσιάζουν στην ολομέλεια. Ο/Η Δ συγκεντρώνει τις πληροφορίες και τις οργανώνει σε έναν μεγάλο χάρτη (σε flipchart ή ψηφιακό πίνακα) ανά θεματική κατηγορία:

- Εξειδίκευση,
- Πρακτικές δεξιότητες,
- Πόροι.

Οι συνεισφορές ταξινομούνται και όπου υπάρχουν ομοιότητες ή συμπληρωματικά στοιχεία, συνδέονται ώστε να γίνουν ορατές πιθανές συνέργειες.

Ο/Η Δ ενθαρρύνει τους συμμετέχοντες να κάνουν ερωτήσεις σχετικά με τις συνεισφορές των άλλων και να επισημάνουν ενδεχόμενες συνδέσεις. Έτσι προκύπτει μια πλήρης και οπτικά αποτυπωμένη αναπαράσταση των συλλογικών δυνατοτήτων και της τεχνογνωσίας της ΕΚΜ.

Επιλογές μορφής:

- **Ψηφιακή εκδοχή:** Ο ψηφιακός πίνακας είναι επεξεργάσιμος από όλους ταυτόχρονα, ενισχύοντας τη διαδραστικότητα. Ο χάρτης αποθηκεύεται και μπορεί να εμπλουτιστεί ανά πάσα στιγμή.
- **Αναλογική εκδοχή:** Ο χάρτης κατασκευάζεται σε flipchart ή μεγάλο χαρτόνι. Οι συμμετέχοντες μπορούν να συνδέσουν τις συνεισφορές τους με γραμμές ή χρωματικούς κώδικες για να αναδείξουν συσχετίσεις. Ο χάρτης παραμένει στον χώρο ως εργαλείο και για μελλοντικές συνεδρίες.

Φάση 3: Συζήτηση και Αναστοχασμός (20 λεπτά)

Στην τελική φάση, οι συμμετέχοντες συζητούν από κοινού τον χάρτη γνώσεων. Ο/Η Δ συντονίζει τη συζήτηση και θέτει ερωτήματα όπως:

«Ποιες δεξιότητες και πόρους συγκεντρώσαμε ως ομάδα;»

«Σε ποιους τομείς θα μπορούσαμε να εξελιχθούμε στο μέλλον;»

«Πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που εντοπίσαμε στο πλαίσιο της ΕΚΜ;»

«Ποιες πιθανές συνεργασίες ή πρωτοβουλίες μπορούν να αναπτυχθούν από αυτά τα στοιχεία;»

Αυτός ο αναστοχασμός βοηθά τα μέλη να αποκτήσουν επίγνωση των συλλογικών δυνατοτήτων της ομάδας. Παράλληλα, συζητούν τη χρήση του γνωστικού χάρτη ως εργαλείου σχεδιασμού για μελλοντικές συναντήσεις ή νέα έργα. Ο/Η Δ καταγράφει τα βασικά σημεία της συζήτησης και διασφαλίζει ότι κάθε μέλος μπορεί να εκφράσει την οπτική του.

6. Διαστάσεις υποστήριξης ΕΚΜ	Κύρια: Συνεργατική Διάσταση Δευτερεύουσες: Διαπροσωπική Διάσταση & Ψηφιακή Διάσταση
7. Μαθησιακά αποτελέσματα για τους συμμετέχοντες	- Γνώση: Οι συμμετέχοντες αποκτούν μια συνολική εικόνα των γνώσεων και των πόρων που υπάρχουν στην ομάδα, ώστε να μπορούν να καλύψουν στοχευμένα πιθανά κενά και ελλείψεις. - Γνώση: Κατανοούν πώς μπορούν να αξιοποιηθούν βέλτιστα οι γνώσεις και οι πόροι εντός της ΕΚΜ, και πώς οι ατομικές δυνάμεις των μελών αλληλοσυμπληρώνονται. - Δεξιότητες: Μαθαίνουν πώς να οπτικοποιούν τις δεξιότητες και να εργάζονται με γνωστικούς χάρτες, ώστε να εντοπίζουν και να αξιοποιούν στοχευμένα τις δυνατότητες της ομάδας. - Στάσεις: Αναπτύσσουν εκτίμηση για τη διαφορετικότητα των γνώσεων και εμπειριών στην ομάδα, αναγνωρίζοντας ότι κάθε συμβολή είναι πολύτιμη και συμβάλλει στη συλλογική εξέλιξη. Καλλιεργούν επίσης μια στάση συνεργασίας, εστιασμένη στο αμοιβαίο όφελος και τη συνεχή ανάπτυξη.
8. Μορφή δραστηριότητας	Ατομικός αναστοχασμός, συζήτηση στην ολομέλεια, ομαδική συζήτηση
9. Υλικά & εργαλεία	- Εργαλείο 1: Έντυπο «Ατομικό Προφίλ Γνώσεων» για κάθε συμμετέχοντα - Γνωστικός χάρτης: Flipchart, ψηφιακό whiteboard ή μεγάλο πόστερ - Είδη γραφής: Μαρκαδόροι και χρωματιστά στυλό - Για ψηφιακή εκδοχή: Φορητοί υπολογιστές, προβολέας, διαδραστικός πίνακας, Google Forms, Mentimeter ή Slido για συμμετοχική καταγραφή
10. Χώρος & προετοιμασία	Ο χώρος θα πρέπει να είναι διαμορφωμένος έτσι ώστε όλοι οι συμμετέχοντες να μπορούν να βλέπουν εύκολα τον γνωστικό χάρτη και να έχουν πρόσβαση στο flipchart ή στο whiteboard. Εναλλακτικά, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ψηφιακά whiteboards, στα οποία όλα τα μέλη έχουν πρόσβαση κατά τη διάρκεια αλλά και μετά τη συνεδρία. Για την αναλογική εκδοχή, πρέπει να υπάρχουν επαρκή υλικά όπως μαρκαδόροι, post-its και χαρτιά μεγάλου μεγέθους, ώστε όλοι να μπορούν να συνεισφέρουν τις ιδέες τους οπτικά.
11. Διαστάσεις της συμπερίληψης	Ο γνωστικός χάρτης προάγει τη συμπερίληψη, καθώς λαμβάνονται υπόψη και εκτιμώνται οι συνεισφορές όλων των μελών. Ο/Η Δ εξασφαλίζει ότι όλες οι οπτικές και δεξιότητες παρουσιάζονται ισότιμα και ότι όλοι έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν ενεργά. Επιπλέον, ενθαρρύνεται η συμμετοχή και των πιο «ήσυχων» φωνών και η όλη διαδικασία βασίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό. Αυτό ενισχύει την αίσθηση του ανήκειν και καλλιεργεί μια κουλτούρα όπου η ποικιλομορφία θεωρείται πλεονέκτημα.
12. Προώθηση δημοκρατικών αξιών και πρακτικών	Αυτή η δραστηριότητα ενισχύει δημοκρατικές αξίες και πρακτικές μέσω: - Ίσης συμμετοχής: Όλα τα μέλη έχουν την ευκαιρία να συνεισφέρουν και να παρουσιάσουν τις δεξιότητες και τους πόρους τους επί ίσοις όροις. - Διαφάνειας και εμπιστοσύνης: Η ορατότητα όλων των πόρων και δεξιοτήτων δημιουργεί μια διαφανή εικόνα της ομάδας, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση. - Συλλογικής λήψης αποφάσεων: Η ομαδική συζήτηση και η κοινή δημιουργία του γνωστικού χάρτη ενισχύουν την έννοια της συλλογικής απόφασης, όπου ακούγονται όλες οι φωνές.
13. Προσαρμογή σε ψηφιακές ΕΚΜ	Ο γνωστικός χάρτης μπορεί να προσαρμοστεί εύκολα σε ψηφιακές μορφές ΕΚΜ: - Ψηφιακά whiteboards: Εργαλεία όπως Miro, Padlet ή Microsoft Whiteboard επιτρέπουν τη διαδραστική και ευέλικτη δημιουργία χάρτη γνώσεων. Είναι ιδανικά για εξ' αποστάσεως ομάδες, καθώς επιτρέπουν άμεση συνεργασία σε πραγματικό χρόνο. - Συγχρονισμένη & ασύγχρονη εργασία: Ο γνωστικός χάρτης μπορεί να εμπλουτίζεται τόσο κατά τη διάρκεια μιας συγχρονισμένης συνεδρίας όσο και εκ των υστέρων, ενισχύοντας τη συνέχεια της συνεργασίας ασύγχρονα.
14. Αναφορές & προτεινόμενες πηγές	Stary, C., Maroscher, M., & Stary, E. (2012). Wissensmanagement in der Praxis: Methoden, Werkzeuge, Beispiele (S. 115 ff.). Carl Hanser Verlag. Eppler, M., & Burkhard, R. (2007). Visual representations in knowledge management: Framework and cases. Journal of Knowledge Management, 11(4), 112-122. https://doi.org/10.1108/13673270710762756 Jalongo, M. R. (2014). Ανθρώπινη εκπαίδευση και ανάπτυξη ενσυναίσθησης στην πρώιμη παιδική ηλικία: Ορισμοί, αιτιολογία και αποτελέσματα. Διδάσκοντας συμπόνια: Ανθρώπινη εκπαίδευση στην πρώιμη παιδική ηλικία, 3-21. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-007-6922-9_1 McGowan, K., Christenson, L. A., & Muccio, L. (2021). Συνεργατική επαγγελματική μάθηση: Μια εξερεύνηση της ενσυναίσθησης στην εκπαίδευση δασκάλων πρώιμης παιδικής ηλικίας. Journal of

	Research in Childhood Education, 35(1), 111-121 https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02568543.2020.1801537
15. Παράρτημα που ακολουθεί	ναι

Εργαλείο 1: Έντυπο "Ατομικό Προφίλ Γνώσεων" (παράδειγμα)

Σημείωση: Παρακαλώ αφιερώστε χρόνο για τη λεπτομερή συμπλήρωση αυτού του εντύπου. Οι πληροφορίες που θα καταγραφούν εδώ θα χρησιμοποιηθούν στο επόμενο βήμα για τη δημιουργία ενός κοινόχρηστου γνωστικού χάρτη, που θα αναδείξει όλες τις δεξιότητες και τους πόρους της ομάδας.

Ατομικό Προφίλ Γνώσεων
Τομέας εξειδίκευσης: (Περιγράψτε τους τομείς στους οποίους έχετε εξειδίκευση, π.χ. διδακτική μαθηματικών, ψηφιακή εκπαίδευση, κ.ά.)
Άλλες ικανότητες: (Σημειώστε άλλες δεξιότητες που μπορείτε να προσφέρετε στην κοινότητα, π.χ. διαχείριση έργων, εμπειρία σε συντονισμό, κ.λπ.)
Διαπροσωπικές δεξιότητες: (Περιγράψτε τις διαπροσωπικές σας δεξιότητες, όπως ηγεσία ομάδας, ενσυναίσθηση, επίλυση συγκρούσεων, κ.ά.)
Υλικοτεχνικοί πόροι: (Καταγράψτε διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό, ψηφιακά εργαλεία, εξειδικευμένο λογισμικό ή άλλους πόρους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη ΕΚΜ)
Επαφές και δίκτυα: (Αναφέρετε σημαντικές επαγγελματικές επαφές, συνεργασίες ή πρόσβαση σε εξωτερικούς ειδικούς που θα μπορούσαν να ωφεληθούν την ομάδα)
Χρονικοί πόροι: (Περιγράψτε τη διαθεσιμότητά σας για επιπλέον έργα, ώρες υποστήριξης ή καθοδήγησης)
Εμπειρία από ειδικά έργα: (Αναφέρετε εμπειρία από πιλοτικά προγράμματα, διεθνείς συνεργασίες ή άλλα ειδικά προγράμματα)
Πρόσθετοι σχετικοί πόροι: (Σημειώστε εδώ οτιδήποτε άλλο μπορεί να συνεισφέρει στο αντικείμενο της PLC, ανάλογα με τους στόχους της ομάδας)

Παράδειγμα Χάρτη Γνώσεων

Θέμα: Ψηφιακή Εκπαίδευση και Καινοτόμες Διδακτικές Μέθοδοι

Κατηγορία	Συνεισφορές μελών	Συνδέσεις & Συνέργειες
Τομείς Εξειδίκευσης	- Διδακτική μαθηματικών (Σάρα) - Ψηφιακή εκπαίδευση (Μιχάλης) - Γλωσσική υποστήριξη (Έμιλυ)	- Σύνδεση της γλωσσικής ανάπτυξης με τα μαθηματικά (ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων για τη γλωσσική υποστήριξη σε μαθηματικές δραστηριότητες) - Ο Μιχάλης μπορεί να προσφέρει εργαστήρια για τα ψηφιακά εργαλεία στην εκπαίδευση
Άλλες Ικανότητες	- Διαχείριση έργων (Γιάννης) - Συντονισμός ομάδων (Έμιλυ) - Δημιουργία εκπαιδευτικών βίντεο (Μιχάλης)	- Ο Μιχάλης και ο Γιάννης μπορούν να συνεργαστούν για την ανάπτυξη ενός βίντεο-προγράμματος εισαγωγής σε ψηφιακές μεθόδους μάθησης, με τον Γιάννη ως υπεύθυνο έργου - Η Έμιλυ μπορεί να αναλάβει τον συντονισμό των συναντήσεων της ΕΚΜ για μεγαλύτερη αποδοτικότητα
Διαπροσωπικές Δεξιότητες	- Ηγεσία ομάδας (Γιάννης) - Ενσυναίσθηση (Σάρα) - Επίλυση συγκρούσεων (Έμιλυ)	- Ο Γιάννης αναλαμβάνει τον ρόλο του συντονιστή έργων - Η Σάρα μπορεί να λειτουργήσει ως μέντορας για νεότερους συναδέλφους, ενισχύοντας τη συνοχή της ομάδας
Υλικοτεχνικοί πόροι	- Πρόσβαση σε πλατφόρμες μάθησης (Μιχάλης) - Ψηφιακοί διαδραστικοί πίνακες (Έμιλυ) - Εξειδικευμένη βιβλιογραφία (Σάρα)	- Ο Μιχάλης μπορεί να οργανώσει εκπαίδευση για τη χρήση των πλατφορμών - Η Έμιλυ διασφαλίζει ότι όλοι έχουν πρόσβαση στους διαδραστικούς πίνακες
Επαφές και Δίκτυα	- Επαφή με πανεπιστήμιο (Μιχάλης) - Συνεργασία με τη δημοτική βιβλιοθήκη (Σάρα) - Πρόσβαση σε ειδικούς πληροφορικής (Γιάννης)	- Ο Μιχάλης μπορεί να διοργανώσει εργαστήρια για την ψηφιακή εκπαίδευση μέσω της πανεπιστημιακής επαφής του - Η Σάρα οργανώνει εκδήλωση στη βιβλιοθήκη για την παρουσίαση καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων
Χρονικοί Πόροι	2 ώρες την εβδομάδα για καθοδήγηση (Σάρα) 1 ώρα την εβδομάδα για τεχνική υποστήριξη (Γιάννης)	- Η Σάρα προσφέρει εβδομαδιαίες συνεδρίες καθοδήγησης για νέα μέλη - Ο Γιάννης πραγματοποιεί τακτικές τεχνικές εκπαιδεύσεις για την υποστήριξη της ομάδας
Εμπειρία από ειδικά έργα	- Διαχείριση πιλοτικού προγράμματος blended learning (Μιχάλης) - Συμμετοχή σε διεθνή σχολική συνεργασία (Έμιλυ)	Η Έμιλυ και ο Μιχάλης μπορούν να συνεισφέρουν στον σχεδιασμό ενός νέου διεθνούς έργου blended learning
Πρόσθετοι σχετικοί πόροι	- Ενδιαφέρον για gamification στη διδασκαλία (Σάρα) - Εμπειρία σε εικονική πραγματικότητα (VR) (Γιάννης)	Ο Γιάννης και η Σάρα μπορούν να αναπτύξουν από κοινού μια πρόταση που ενσωματώνει τη VR και την παιχνιδοποίηση (gamification) στην τάξη

Leafap

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.



**Co-funded by
the European Union**

Erasmus+

Enriching lives, opening minds.

Αυτό το έργο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στους συγγραφείς και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Εκτελεστικής Υπηρεσίας Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η EACEA δε φέρουν καμία ευθύνη για αυτές.